
"Primerima dobre prakse ka promeni svesti"

Datum
apr. '10.
30.

Na putu ka adekvatnoj zastupljenosti žena u sektoru bezbednosti Srbije

Seminar su otvorili Dragan Marković i Snežana Lakićević.

Ljiljana Žerajić, načelnica ženskog internata Vojne akademije, daje izjavu novinarki TV Fox.

Pedesetak predstavnika/ca državnih institucija i organizacija civilnog društva koji se bave pitanjima roda i reforme sektora bezbednosti diskutovali su 29. aprila 2010. o trenutnom stanju zastupljenosti rodne ravnopravnosti u sektoru bezbednosti, kao uspesima i preprekama u tekućem procesu reforme sektora bezbednosti. Konferenciju su organizovali Centar za civilno-vojne odnose (CCVO) u saradnji sa Beogradskim centrom za političku izuzetnost i Ženevskim centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF). Učesnicima konferencije pružena je prilika da kroz interaktivan rad u grupama formulišu preporuke koje će služiti kao smernice donosiocima odluka za poboljšanje i unapređenje položaja žena u sektoru bezbednosti u Srbiji.

Konferenciju su svečanim govorima otvorili državni sekretar Ministarstva unutrašnjih poslova, Dragan Marković i Snežana Lakićević, predsednica Saveta za ravnopravnost polova Vlade Republike Srbije ukazujući na važnost uključivanja rodne perspektive u proces reforme sektora bezbednosti. Gospodin Marković je izneo podatke o napretku u povećanju zastupljenosti žena u MUP od 2000. godine do 2009. godine, ističući da danas žene čine 21% uniformisanog sastava ministarstva i 7,83% rukovodećeg kadra. Gospođa Lakićević je navela da je tek prošle godine zaokružen normativni i strateški okvir za poboljšanje položaja žena u Srbiji, te da je ključni izazov sada osigurati efikasno sprovođenje i uvođenje rodne perspektive u sve segmente državne uprave. Ona je kao posebno važnu temu za sektor bezbednosti istakla sprečavanje nasilja nad ženama, posebno zaštitu žrtvi nasilja u porodici. Ovu tvrdnju je ilustrovala podatkom da su samo u 2010. godini 19 žena ubili sadašnji ili bivši partneri, kao i da čak 50% prijava nasilja biva odbijeno bez provere, a da je u 35% procesuiranih slučajeva doneta oslabavajuća presuda.

Potom su predstavnici Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), Anja Ebnoter i Gregor Zore, predstavili aktivnosti i programe DCAF-a koje se sprovode na Zapadnom Balkanu, a koje se odnose na pitanja roda i reforme sektora bezbednosti. **Dragana Petrović, sekretarka Saveta za ravnopravnost polova Vlade Republike Srbije i Sonja Stojanović, direktorka CCVO u svojim izlaganjima predstavile su koncepte roda i rodne ravnopravnosti, odnosno reforme sektora bezbednosti nastojeći da učesnicima konferencije ukažu na veze koje postoje između ova dva koncepta.** Nataša Petrović, koordinatorka u Beogradskom fondu za političku izuzetnost je predstavila najvažnije nalaze iz analize o vezi rodne ravnopravnosti i reforme sektora bezbednosti u Srbiji koju je sačinio BFPE uz podršku CCVO. Potom je usledio rad u manjim grupama u kojima su učesnice i učesnici raspravljali o dosadašnjim uspesima i preprekama za povećanje zastupljenosti žena u sektoru bezbednosti, zatim o odnosu sektora bezbednosti prema

ženama civilima i o njihovom učešću u procesu donošenja odluka o bezbednosnim pitanjima.

Položaj žena zaposlenih u sektoru bezbednosti

Zaključak učesnica i učesnika konferencije je da su žene, imajući u vidu celokupan sektor bezbednosti, još uvek nedovoljno zastupljene. Iako u nekim institucijama sektora bezbednosti žene čine više od 40 procenata od ukupnog broja zaposlenih (kao što je to slučaj u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije), one su u strukturi rada samih institucija najviše zastupljene na administrativnim poslovima, a u operativnom sastavu i na upravljačkim mestima ima ih najmanje, odnosno taj broj jedva da prelazi 2 odsto u MO. Kao jedan od razloga za ovakvo stanje navedeno je da mali broj žena biva upućivan na najviše nivoe školovanja u sektoru bezbednosti. Zastupljenost žena na upravljačkim pozicijama, kao i njihovo učešće u procesima odlučivanja na svim nivoima u sektoru bezbednosti su oblasti u kojim je poslednjih godina učinjen određeni pomak, mada su one još uvek nedovoljno uključene u proces donošenja odluka. Kao razlozi za nedovoljnu zastupljenost žena u sektoru bezbednosti navode se skoro otvaranje tih institucija za prijem žena na poslove u kojima se primenjuje prinuda i nedovoljno objektivne i informativne kampanje za prijem u institucije sektora bezbednosti. Neformalne prepreke koje podjednako usporavaju veće zapošljavanje žena u institucijama sektora bezbednosti, kao i njihovo napredovanje jesu još uvek dominantne društvene i kulturne predrasude o tradicionalnoj ulozi žena u društvu i netransparentan sistem napredovanja kadrova.

U radnim grupama su predložene sledeće mere za uvećanje broja i poboljšanje položaja zaposlenih žena u sektoru bezbednosti. Prvo, da se ukine gornji prag za prijem kandidatkinja na školovanje na Vojnoj i Kriminalističko-policijskoj akademiji i na kursovima za osnovnu policijsku obuku i obuku za profesionalne vojnike. Drugo, da se unaprede kampanje koje promovišu zapošljavanje žena u insitucijama bezbednosti tako što bi devojkama i ženama bile predstavljeni i modeli uspešnih žena zaposlenih u sektoru, ali i teškoće sa kojima će se susreti po zapošljavanju. Kako bi bilo omogućeno veće zadržavanje žena na operativnim poslovima i njihovo napredovanje neophodno je omogućiti svim zaposlenima u sektoru, i ženama i muškarcima, bolje radne uslove koji omogućavaju balans privatnog i poslovnog života, transparentni sistem vođenja karijere. Tokom rasprave istaknuti su i primeri iz konsolidovanih demokratija u kojima je podrška zaposlenim ženama pružena kroz profesionalne asocijacije žena policajki ili vojnika, kao i kroz program podrška kolegi/nici.

Odnos sektora bezbednosti prema ženama civilima

Institucije u sektoru bezbednosti danas nemaju u dovoljnoj meri razvijene politike i mere koje omogućavaju rodno senzitivno delovanje. Najveći pomaci su učinjeni u policiji. Tako je na primer, zakonom propisana obaveza da samo žena može obaviti pretres žene. Takođe, policija je doprinela izradi Strategije za zaštitu od nasilja u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja pod vođstvom pokrajinskog Sekretarijatom za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova. Ovo je uticalo da reakcija na nasilje u porodici u pokrajini bude mnogo efikasnija nego u ostatku Srbije, sa izuzetkom Kragujevca. Primer ovog šumadijskog grada prepoznale su i predstavnice ženskih organizacija jer je tamošnja Policijska uprava inicirala potpisivanje protokola o saradnji sa drugim nadležnim organima kako bi omogućili koordiniranu i pravovremenu reakciju na prijavu nasilja. Pored toga, ovaj policijska uprava je istaknuta kao pozitivan primer jer preventivno deluju primenjujući modela za procenu rizika od nasilja u porodici. Pored toga, pohvaljena je i saradnja koju je Uprava granične policije ostvarila sa organizacijama civilnog društva u prevenciji i zaštiti žrtava trgovine ljudima.

Međutim, ostaje mnogo oblasti u kojima postoji prostor za značajno unapređenje postojeće prakse, a to je tretman prostitutki, prosjakinja, ali i sprovođenje uspešnih modela prevencije i reakcije na nasilje u porodici na teritoriji cele Srbije. Pored toga, ukazano je da je neophodno omogućiti i konsultacije sa ženama i devojkama koje nisu žrtve, kako bi njihovo viđenje bezbednosnih problema bilo uzeto u obzir prilikom donošenja odluka o prioritetima bezbednosne politike na lokalnu i na nivou cele zemlje. Radi većeg uključivanja žena u proces donošenja odluka o bezbednosnim pitanjima treba institucionalizovati praksu policijskog rada u partnerstvu sa lokalnom zajednicom, podstaci odseke za civilno-vojnu saradnju pri brigadama Vojske Srbije da razviju aktivnosti usmerene pre svega ka ženskoj populaciji, kao i kreirati partnerstva sa organizacijama civilnog društva koje rade sa ženama i devojkama, posebno onima manjinskog porekla. Da bi ova praksa žaživila uspešno neophodno je u sve nivoe obuke i školovanja zaposlenih u sektoru bezbednosti uvesti sadržaje o rodnoj ravnopravnosti i radno senzitivnom postupanju.

Šta će uslediti?

Zaključci do kojih se došlo tokom ove konferencije, zajedno sa zaključcima sa konsultacija sa lokalnim akterima u Kragujevcu, Novom Sadu, Bujanovcu i Novom Pazaru pomogli su da se proverii validnost ključnih nalaza analize o rodu i reformi sektora bezbednosti koju je radio BFPE, i takođe doprineli kvalitativnoj dimenziji nastavka istraživanja o reformi sektora bezbednosti u Srbiji, koju sprovodi Centar za civilno-vojne odnose.